

Nyt fra Blichermuseerne:**Blichermuseet på Herningsholm:**

1. jun. - 30. sep: Tirsdag, onsdag og torsdag: 10 - 16 åbnes museet ved henvendelse til Museum Midtjylland, tlf: 9626 1900. Hjemmeside: museum-midtjylland.dk

Blicheregnens museum: Udstillinger:

Særudstilling om Hærvejen på spil og Hedebo-syning - en verden af variationer Maj-sept. man.- fre. 9-16, lør. - søn. 11-17. For resten af året se hjemmesiden el. ring 8720 5030

Malvinas Hus Spentrup: Udstillinger:

1. april til 1. okt. lør. og søn. kl. 14-17. Fra 16. juni til 15. aug. også åbent tir. og ons. 14-17 tlf. 8647 7047
mail: bentogbirthe@mail.tele.dk

E Bindstouw i Lysgaard:

Åben i sommerperioden juli og august tir - søn kl. 10-17
Entré 20 kr. Adresse: E Bindstouw, Blichersvej 40, Lysgård, 8800 Viborg
Kontakt: Tlf.: 8787 3838 (Viborg Stiftsmuseum) Mail: vibmus@viborg.dk

Herregårdskultur i Østjylland - har i år et arrangement på Rodsteenseje søndag den 29. maj, hvor skuespiller Nis Bank-Mikkelsen læser Blichers *En jydsk Røverhistorie*. Programmet kan ses på www.herregaardskultur.dk

Husk: Steen Steensen Blicher: Récits Blichernoveller på fransk ved Janine og Karl Ejby Poulsen
Pris 245 kr.
Hos Blicher-Selskabet

Bestyrelsen for Blicher-Selskabet

Formand: Operasanger Erik Harbo
Næstformand: Lektor Helle Frisman
Sekretær og kasserer: Kursusleder James Lerche
Skuespiller Paul Hüttel
Museumsleder Hans Kruse
Museumsdirektør Bent Bang Larsen
Lektor Henrik Ljungberg
Lektor Dorrit Færk Møller
Fuldmægtig Peder Porse
Antal medlemmer: 370 husstande
Medlemskab: Husstand 150 kr.
Udland 175 kr.
Institutioner: 200 kr.
Giro-nr 409 0780 (reg. nr. 9570)
Blicher-Selskabets adresse:
Havelodden 64, 4000 Roskilde
Tlf. 46 37 39 20
mail: erik.harbo@mail.dk
Blichernoter udgives 3 gange årligt
ISSN 1602-2742
www.blicherselskabet.dk

Meddelelser: Så er det tid for kon-tingentindbetaling 2011.

I 2011 er det 60 år siden Blicher-Selskabet blev stiftet i København. Se her planer for årets arrangementer:
Torsdag den 14. april kl. 19.00: Forårsmøde med generalforsamling i Kompagnisalen i København. Foredrag og oplæsning.
11.-20. juli: Rejse til Sverige
30. sept. - 2. okt.: Seminar på Skærum Mølle. Se tilmelding
9. oktober kl. 16.30: 60-års jubilæumsfest i Teatermuseet med overrækkelse af Blicherprisen, foredrag, musik og oplæsning.

BLICHERNOTER

MEDDELELSER FRA BLICHER-SELSKABET

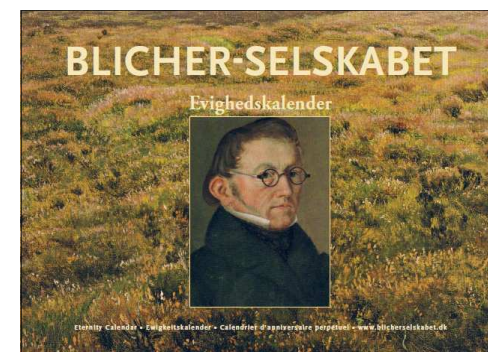
Marts 2011

redigeret af Erik Harbo

BLICHERNOTER indeholder:**Formanden har ordet****Generalforsamling 2011 - Beretning****Nekrolog: En bogtrykker****Lida og Oskar Nielsens Fond****Mere om en Blicherbog: Ved Solfald****Hvad skrev de om Blicher: Et efterord af Tage Skou-Hansen****Henrik Ljungberg: En digter i****"Udkantsdanmark"****En nekrolog: David Ashton****Blicher på svensk****Anders Thyrring Andersen: Pol-spænding. Ny bog om Martin A. Hansen****Nyt fra Blichermuseerne****Meddelelser: Blichers-Selskabets jubilæum m.m.****Formanden har ordet.**

Et selskab fylder 60 år, og det bør selvfølgelig fejres. Den opmærksomme læser vil vide at jeg taler om Blicher-Selskabet. Det er nu det 4. runde år, jeg har oplevet: i 1981, 1991, 2001 og nu 2011.

Ved de tre sidste er og har formanden været undertegnede. Det er ikke mig, der skal trække en linie i sandet, men jeg kan kun sige, at det har været en stor glæde at sidde i bestyrelsen for dette selskab gennem så mange år. Fejringen pågår selvfølgelig først rigtigt til efteråret, og som sædvanlig vælger vi at pege på digteren først og fremmest. Vi har planlagt et program, som vi håber vil glæde vore medlemmer, måske endda så meget, at de vil anbefale et medlemskab til venner og bekendte. Vi kunne godt være lidt flere, men vores hjemmeside har været en billig og god investering, der allerede har givet mange nye medlemmer. Husk at det er tilladt medlemmerne at tage gæster med til vore arrangementer.

Angående vores forårsmøde (i år den 14. april) er bestyrelsen lidt ked af, at der ikke kommer flere i de meget fine lokaler i Kompagnistræde, da det samtidig plejer at være en aften med et fremragende indhold.

Hvis man ikke tør møde op, fordi man er bange for at blive valgt til bestyrelsen kan vi berolige med, at det er der ikke tale om, da alle forslag til bestyrelsesmedlemmer samt andre forslag, der ønskes vedtaget, skal være indsendt inden første januar.

Vel mødt 14. april i Kompagnistræde

Generalforsamling 2011

Beretning

Vi afholdt generalforsamling 14. april 2010 kl. 19.00 i *Kompagnisalen*, København

Der var genvalg af Erik Harbo, James Lerche, Henrik Ljungberg og Peder Porse og revisor Birgit Bonde. Da Ulla Thyrring og Merete Møller Olesen afgik, var der nyvalg af lektor Dorrit Færk Møller, Taarbæk og museumsdirektør Bent Bang Larsen, Herning.

Dernæst blev der orienteret om de ændringer af vedtægterne, som bestyrelsen ønskede. Man var i forvejen blevet orienteret gennem indkaldelsen til generalforsamlingen. Ifølge de gamle vedtægter skulle de vedtages ved en ekstraordinær generalforsamling, og det blev de mandag den 19. april.

Efter en forfriskning fortalte Hans Kruse om sin tid som museumsleder på Blicheregnens Museum i Thorning. Hans foredrag blev trykt i septembernummeret af Blichernoter. Samtidig orienterede han om en ide han havde fået, idet han i sommeren 2011 for Blicher-Selskabet ville arrangere en rejse til Sverige i Blichers fodspor, 175 år efter at Blicher gjorde en sådan rejse.

Derefter var der koncert. Professor John Damgaard spillede i 200-året for Robert Schumanns fødsel dennes berømte værk *Kinderscenen*. Aftenen sluttede lidt efter kl. 21.30. Fremmødet var ikke stort. Kun 25 - 30 var mødt frem.

2010 blev også et travlt år for Blicher-Selskabet. Vi genudgav Blichervideoen *St. St. Blicher - Forfatteren Knud Sørensen fortæller* på DVD. Desuden realiserede

de vi en gammel ide ved at udgive en *Evighedskalender* med udvalgte Blichertekster på op til fire sprog og rigt illustreret. Begge dele blev godt modtaget og vi har fået rigtig mange efterbestillinger.

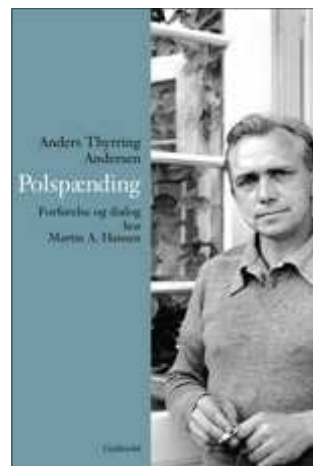
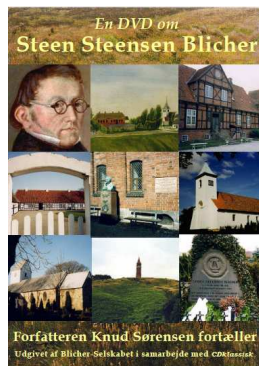
Blichernoter udkom i marts, september og december.

I Roskilde Kunstforening var der i februar en udstilling af 21 originale træsnit af Povl Christensen. Originalerne til de træsnit der er brugt i bogen *De tre Helligaftener*. Billederne tilhører Blichersamlingen i Malvinas hus i Spentrup og er oprindelig en foræring fra kunstneren til pastor H. P. Christensen i Spentrup (se BN sept 09). Der afholdtes to arrangementer i forbindelse med udstillingen.

I strålende vejr ved årets BOGDAG på Hald Hovedgaard 7. august mødte selskabet op sammen med en række andre litterære selskaber. Helle Frisman holdt et foredrag om *Præsten i Vejlbbye*. Jeg havde et arrangement om Bellman (jeg er medlem af Selskabet Bellman i Danmarks bestyrelse). Her blev også fortalt om Blichers beundring for Bellman. Vi to passede sammen med Peder Porse og min kone Bente "boden" og vi fik rigtig mange nye medlemmer og fik hilst på mange gode venner af selskabet.

I samarbejde med Golden Days var der to arrangementer i Bakkehuset. Først torsdag den 16. september og gentaget tirsdag den 21. september (udsolgt begge gange).

Årets tema var 17-hundredtallets kul-

Så er Blicherprismodtager 2009 Anders Thyrring Andersens bog *Polspænding* udkommet på forlaget Gyldendal. – I en stor fremragende bog gennemgår Andersen MAHs forfatterskab, og dets mange "spændinger". Ikke mindst må det store sammenlignende studium af Hansen og Søren Kierkegaard være nyt og spændende for mange læsere. Denne interesse dyrkede forfatteren fra sin pure ungdom. – For læsere af Hansens bøger og dagbøger åbnes der til en mængde vigtige tolkninger af digterens liv og værker. Alle relationer til samtidens digtere behandles, men de kapitler der nok vil glæde Blicher-Selskabets medlemmer mest er gennemgangen af forfatterens største værker, romaner og noveller fra 1940 og til hans død i 1955.

Blicher-Selskabets bogsalg - Tilbud kun for medlemmer

Bestil over Blicher-Selskabets hjemmeside www.blicher-selskabet.dk

Forsendelse (i Danmark) enhedspris 30 kr. Bestillinger over kr. 400 portofri

1	En Blicherkalender 1 stk 45	3 stk 120	45	
2	DVD: Steen Steensen Blicher Knud Sørensen fortæller		65	
3	Årets bogbævre De tre Helligaftener 2009		120	
4	Erik Harbo: Frøkenen fra Hald 2008		179	
5	Min Hjertelskede Ven, Niels Kofoed/Erik Harbo 2007		90	
6	Blicher Noveller ill. af Mette Dreyer	nedsat til	120	
7	Blicher-Blicher Noveller 2006		150	
8	Hans Hansen: Steen Steensen Blichers Barndom 2005 Tilbud		50	
9	Cd: St. St. Blicher: 15 sange fra Trækfuglene		79	
10	Gordon Albøge: Blicher og Samfundet.	Tilbud kun	100	
11	Viggo Thirup: Søren Kanne – En dansk helt	Tilbud kun	50	
12	The Diary of a Parish Clerk. Specialudgave 1991 Mermaid		45	
13	En Landsbydegns Dagbog og andre noveller Knud Sørensen		140	
14	Erik Harbo: St. St. Blicher og Himmelbjerget		75	
15	En Landsbydegns Dagbog, læst af Thorkild Roose MC/CD		50	
16	Blichers Liv og Gerning ved E. T. Kristensen og M.A.S. Lund		75	
17	Der Himmelberg Tysk oversættelse 12 noveller		150	
18	Ib Ostfeldt: Blicherstudier		25	

Blicher på svensk:

Nu har Selskabet udgivet en kalender med Blicher på fire sprog, så her kommer en lille bid på et femte sprog med uddrag af *En Landsbydegns Dagbog*. Blicher er oversat en række gange til svensk. Første gang i 1842. I 1927 udkom *Valda Noveller* i oversættelse ved dr. phil. Torsten Wennström. I 1958 oversatte Jan Gehlin seks noveller, der udkom i Natur og Kulturs klassikerserie under titlen *Noveller*. Genudgivet i Bra Klassiker i 1980.

I 1961 udkom *Sommarrese i Sverige år 1836*.

Her Gehlins oversættelse fra *Noveller*:

EN KLOCKARES DAGBOK

Tjele den 11 januari 1710

Ett plaisant väder! Solen går upp röd som ett glödande kol! Det ser ganska curieux ut, när den lyser genom de vita träden; och alla träden ser ut som om de var pudrade, och grenarna hänger runt omkring ända ner till marken. Det gamla Grand Richard blir illa åtgånget, ett par grenar är redan brutna. Ackurat sådant väder var det för åtta dagar sedan, då vi åkte släde till Fussingö och jag stod bakom fröken Sophie. Hon ville själv köra, men när en kvart hade gått började hon frysa om sina små fingrar. "*J'ai froid*", sa hon för sig själv. "Skall jag köra i stället, nådig fröken?" sa jag. "*Comment?*" sa hon, "förstår du franska?" "*Un peu, mademoiselle!*" svarade jag. Då vände hon sig om och såg mig stint in i ögonen, jag tog en töm i varje hand och hade bägge mina armar om henne, jag höll dem vitt åtskilda för att inte

komma henne för nära, men varje gång släden gjorde en sväng och jag rörde vid henne var det som om jag hade rört vid en glödande kamin. Det kändes som om jag flög i luften med henne, och innan jag visste ordet av var vi vid Fussingö. Om hon inte hade ropat: "*Tenez, Martin! arretez vous!*" hade jag kört förbi ända till Randers eller till världens ända. Måne hon vill ut och åka i dag igen? Men där kommer Jens med nådig herrns bössa, som han har rengjort - då skall vi ut och jaga.

Til sammenligning af sproget første dagbogsoptegnelse af Torsten Wennströms oversættelse 1927:

EN BYKLOCKARES DAGBOK

Föulum, den 1:ste Januari 1708.

Gud give oss alla ett gott nytt år och hålle sin hand över vår gode Hr Sören! Han släckte ljuset i går afton, och mor säger, att han säkert icke lever till nästa nyår. Men det kan då icke betyda något sådant. – Annars var det en trevlig afton. Då Hr Sören efter måltiden tog av sin mössa och sade, som han brukar, "agamus gratias!", pekade han på mig i stället för Jens. Det var första gång, jag läste vår latinska bordsbön. I dag ett år sedan läste Jens, men jag gjorde stora ögon, ty då förstod jag icke ett ord, men nu kan jag redan hälften av Cornelius. Jag tror, att jag skall bliva präst i Föulum. Huru skulle icke mina älskade föräldrar glädjas, om de levde den dagen! Om prästens Jens kunde bliva biskop i Viborg – som hans fader säger – ack, vem kan veta? Gud råder över allt. Ske hans vilja! Amen in nomine Jesu!

tur: *Nu bort med alskens politik Bellman, Blicher og Bakkehuset*. Søren Sørensen, Per Warming og undertegnede havde valgt at fokusere på oplysningstiden, den danske klubvise og den politiske vise (Rahbek, Heiberg senior m.fl.) og Niels og Steen Blichers præste- og herregårdsliv i slutningen af 1700 tallet. **Klassikerdagen fandt sted tirsdag den 21. september på mange danske biblioteker.**

Samrådet for de Litterære Selskaber havde et arrangement på Gentofte Bibliotek kl. 17 med selskaberne for Blicher ved Erik Harbo, for Ingemann ved Niels Kofoed og for H.C. Andersen ved Claus Tilling. De talte om et litterært værk af hver deres forfattere og formanden Søren Sørensen, selv lyriker, talte om *Hjortens flugt*.

Årsfesten 10. okt. 2010 kl. 15 fandt sted på Frederiksberg Slot i den gamle ridehal på Blichers 228. fødselsdag.

Det begyndte med en rundvisning på Frederiksberg slot. Et grundigt referat af dette besøg kan læses i Blichernoter for dec. 2010 ved lektor Helle Frisman.

Efter et glas vin var der en orientering ved Hans Kruse om rejsen til Sverige *I Blichers fodspor*. Derefter læste Nis Bank-Mikkelsen *En Landsbydegns Dagbog*.

Lektor Dorrit Færk Møller havde en foredragsrække på Folkeuniversitetet i København.

Endvidere deltog hun og lektor Henrik Ljungberg i et biblioteksmedarbejderarrangement på Gentofte Bibliotek. Emnet var bl.a. *En Landsbydegns Dagbog*.

Bogtrykker Poul Rosendahl død februar 2011

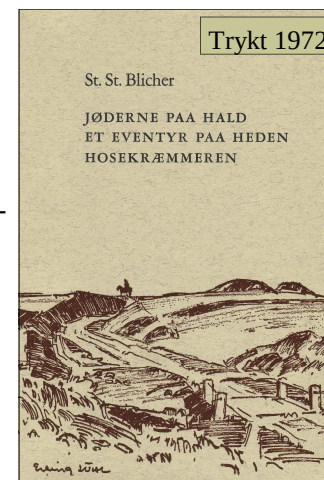
På min Blicherboghyld står 25 bind illustrerede Blicherværker udgivet af murermester Oskar Nielsen, Esbjerg gennem 25 år og trykt hos bogtrykker Poul Rosendahl i Esbjerg. Det var bestemt noget af en bedrift og til stor glæde for mange nye Blicherlæsere, der gennem årene blev begavet med disse dejlige bøger fra det store entreprenør- og byggefirma i Esbjerg. Udgivelsesserien stoppede efter det 25 bind i 1990.

Rosendahls bogtrykkeri blev stiftet i 1902 af Kristian Rosendahl. Det voksede gennem årene og er i dag en stor virksomhed med afdelinger også i Odense og København.

Poul Rosendahl, der var barnebarn af stifteren, overtog bogtrykkeriet i 1961, var uddannet hos den i Blicher-Selskabet meget kendte bogtrykker Louis Rasmussen i Ringkøbing i 1946.

Da Oskar Nielsen begyndte sin udgivelsesserie, var det naturligt at vælge et bogtrykkeri i hjembyen. Han fik et nært samarbejde med Poul Rosendahl. Vi har

før beskrevet denne serie med Blichers noveller, digte og artikler, alle udstyret med fornem grafik og tegninger af kunstnere som Oskar Nielsen havde valgt. Blicher-Selskabet modtog i nogle år en række restoplag, så vi kunne forære vore medlemmer disse bind.

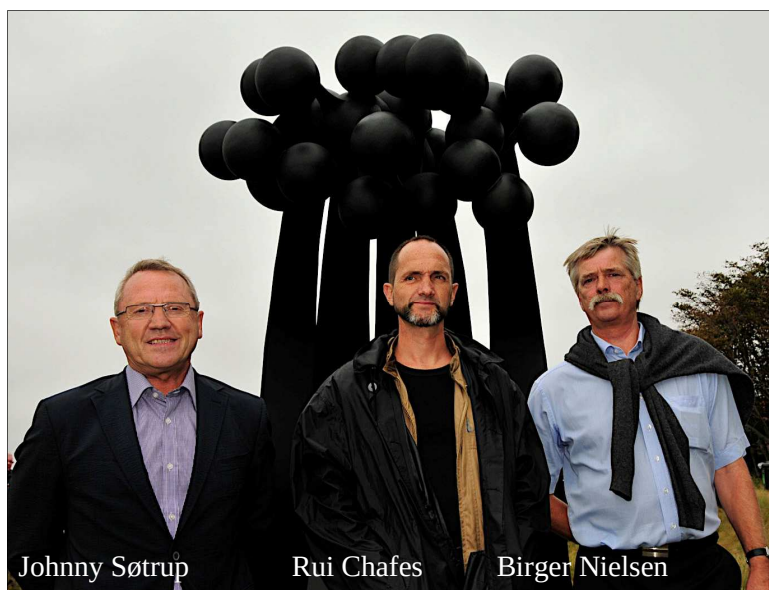
Poul Rosendahl stiftede Den Rosendahlske Bibelsamling, der blev en livslang interesse. Samlingen skulle være den betydeligste private bibelsamling i Norden og rummer 400 numre, heraf 15 fra det 16. århundrede. Bl.a. Gustav Vassas bibel fra 1541, som var den første bibel trykt i Norden. I samlingen findes også Martin Luthers plattyske bibel fra 1533 og et originalt blad fra Gutenbergs mere end 550 år gamle bibeludgave. I 2001 modtog han Esbjerg Bys Ærespris.

Paul Rosendahl døde i februar 2011.

I dag ledes trykkeriet af sønnen Palle Rosendahl, og firmaet udfører mange fornemme trykpgaver bl.a. for nogle danske museer.

Lida og Oskar Nielsens Fond der har været Blicher-Selskabets betydeligste sponsor i de sidste 20 år, skænkede i 2007 en park til Esbjerg kommune. Den fik navnet Hjerting Strandpark. Den 21. august 2010 var det 60 år siden Oskar Nielsen på-

begyndte sin virksomhed i Esbjerg, og derfor havde Lida og Oskar Nielsens Fond valgt at gøre denne dag til en festdag. På dagen donerede man en skulptur til Hjerting Strandpark udført af den portugisiske kunstner Rui Chafes. Skulpturen blev afsløret af Esbjergs borgmester

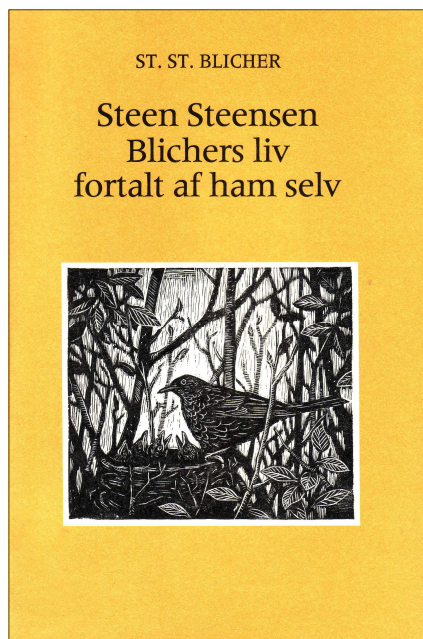

Johnny Søtrup

Rui Chafes

Birger Nielsen

Johnny Søtrup i Hjerting. I dag videreføres fonden af sønnen Birger Nielsen.

Sidste udgivelse 1990

skriftsprogsnorm i verden. Det gjorde han – han undlod at forholde sig til dialekterne – variationerne fra ø til ø – og skrev en etymologisk baseret grammatik og ortografi til det færøske sprog.

Hammershaimb var præst for Kvivik, og IPG kom sammen med sin far i præstegården, og begge lånte bøger af præsten. Man kan vel sige at IPG's far gav ham forudsætningerne, og at præsten gav ham værktøjet. For hvad IPG skrev siden, og som kan læses i dag, er skrevet på færøsk.

For da han blev gammel nok, tog han på sin eneste langfartstur med en kutter der fiskede ved Island, og en søndag sendte skipper mandskabet i kirke. Da det gik op for IPG at Guds ord kunne siges på islandsk, gik det op for ham at ordene kunne siges på alle sprog.

Det var en åbenbaring, og han skriver (oversat til dansk):

”...Gud bor ikke bare i husene gjort af menneskehænder, hans tempel er alle steder...”

Hvis man nu forestiller sig at St.St. Blicher kommer gående fra Torshavn for at komme til Westmanna for at blive sejlet til Vågø, passerer han Kvivik som ligger på kanten af Atlanten, og som han ser ned på, og så fortæller han:

”...naar jeg udmattet, mødig, smægtende af Hede og Tørst med smertelig Længsel tænkte på Araberens Telt og Kaffekjedel: da takkede jeg Gud, at et lyngtækt Huus om end milelangt borte – forjettede mig Skygge og Vederqvælgelse”.

Så er Blicher kommet til Kvivik, og så

går han ned i bygden, og når han kommer til elven der bruser ned fra Egilsfjall der våger over Kvivik, ser han op og ser mindestenen for IPG.

Og når han går op til den – den står lige ud for den nye skole – læser han indskriften på den side af stenen der vender mod elven (oversat til dansk):

”Lyder vi Gud og lov og ret,
og dyrker vi visdoms ånd,
da kommer til Færøland lysere tid
at skinne fra strand til strand.

Da blomstrer den kvist
som her udsprang
af den norrøne kilde.”

Og så siger Blicher Amen og ser sig om efter et sted at blive vederkvæget.

Nekrolog

Blicher-Selskabets skotske medlem David Ashton, der boede i Ulfborg er død efter lang tid sygdom (sept. 2010).

David Ashton var levende interesseret i Blicher og dennes skotske interesser og deltog i flere af vore seminarer. Han var medarrangør af et fremstød for Blicher i Skotland, med et foredrag på universitetet i Edinburgh og et arrangement i Cockermouth i Nordengland. Ved det sidste arrangement optrådte jeg og min kone sammen med Ashton og hans venner, og der blev læst og sunget Blicher. Ashton læste selvfølgelig Laidlaws *Lucy's Flittin* fra 1810 og jeg sang Blichers gengigtning *Faawal Marri* fra 1828.

Ved et seminar på Skærum Mølle i 1999 læste Ashton bl.a. *Lucy's Flittin*. Ashton oversatte enkelte digte af Blicher til engelsk ligesom han var meget interesseret i historien bag de i 1811 strandede engelske orlogsskibe "St. George" og "Defence" på den jyske vestkyst, hvor knap 1400 mennesker omkom.

Vores tanker går til Ashtons hustru Solveig.

findes det i *De tre Helligaftener*. „Vorherre lever endnu," siger Sejer med fortrøstning, da det ser sortest ud. I dette uovergåede mesterværk af en dansk historie er jyden både trofast og sej og stærk og udholdenheden nytter ham. Sejers og Ma-Ibs livstillid får sin storslåede belønning.

De rigtig store epikere har lært os, hvad vi skal forlange af en fortæller, skriver Martin A. Hansen i en efterladt artikel. „Man forlanger ikke han skal have en apostels gerning, men at han har apostlens sind. Man forlanger ikke han skal være en helgen, men at han kan forglemme sig selv og være naiv som en helgen. Man forlanger enkelhed af ham, at det der er kendt og frygtet og elsket af alle, uundgåeligt for alle genfødes rent og simpelt i digtningen, at sorg er virkelig sorg. Er den det, vil det andet nok også være der."

Ved Erik Harbo

Jóan Petur Gregoriussen

EN DIGTER I UDKANTSDANMARK ved Henrik Ljungberg

Jóan Petur Gregoriussen levede fra 1845 til 1901 i bygden Kvivik, godt 20 kilometer fra Torshavn, Færøernes hovedstad.

Han hed Jóan Petur Gregoriussen – men i daglig tale hedder han IPG.

I dag står et mindesmærke, en sten, et relief – midt i bygden. Figuren der trækkes ud af stenen, er en mand med stor overkrop og markante hænder, men som sidder ned og lader fødderne hvile på soklen.

Han var lærenem, så hans far lærte ham at læse – der var ingen anden skole at gå i, og når man lærte, skulle man lære dansk. Man talte færøsk, men man skrev på dansk. Sproget i det daglige blev noget andet når det skulle være højtideligt. I kirken om søndagen talte præsten dansk – både når han læste dagens tekst, og når han prædikede. Men uden for kirken talte præsten færøsk.

IPG skulle også lære at fiske, han skulle lære at tømre og at bygge en båd. Han skulle i midten af det 19. århundrede lære at kunne alt det som Færøerne levede af og satte pris på.

Det siges om ham at alt hvad han rørte ved, blev eftertragtelsesværdigt. Håndværkets glæde.

I 1855 var Venceslaus Hammershaimb kommet tilbage til Færøerne. Han havde været i Norge og Danmark for at uddanne sig, han havde studeret teologi, men også sprog og litteratur, og han var interesseret i at nedskrive de færøske kvad. Han ville sætte en færøsk

Mere om en Blicherbog: *Ved Solfald*

I sidste nummer af Blichernoter blev der fortalt om forfatteren Peder Jensen Kjærgaard og illustratoren Boye Høyer Nielsen og det lille hefte *Kjærlighed paa Dagvognen* udgivet i 1959. Den lille historie er et kapitel fra romanen *Ved Solfald*, der udkom i 1942.

Hvis nogen skulle have lyst til at læse romanen (der findes jo ikke så mange romaner om Blicher!!!) ønsker jeg god fornøjelse, sagt helt uden malice, for Kjærgaard skriver udmærket og forsøger at holde sig til den folkelige viden om Blicher med de muligheder, der var ham givet i 1942. Men det er jo fiktion, så Blicherforskere skal ikke forvente at finde noget nyt. Det er samtidig med at lektor Johs. Nørvig skriver sin store biografi om Blicher: *Steen Steensen Blicher - Hans Liv og Værker*. Denne bog er mere værdifuld at tage fat på, selv om eftertiden også må sætte spørgsmålstegn ved nogle af Nørvigs konklusioner.

Kjærgaards bog kaldes for en roman om St. St. Blichers livsaften og udkom på Det Schønbergske Forlag, Kbh.

Det hele begynder med provst Lunds rejse fra Øster Tørslev til Spentrup en iskold, snefyldt søndag formiddag. Provstens ærinde er at høre på en af Blichers prædikener, da den gamle lærer Jespersen igen har klaget over Blichers prædikener og deres korthed.

Blicher er imens i sit studere- og soveværelse sammen med faderen, gamle Niels i sengen. Det er Kyndelmisse, og Blicher tænker over versene til ouverturen *Det er hvidt herude* og sit præludium til *Trækfuglene*. Den gamle Niels blander

sig og lader de sidste linjer være en hentydning til ham "at gitterværket snart vil briste". Blicher når ikke at få skrevet sin prædiken færdig og går over i den iskolde kirke sammen med datteren Malvina.

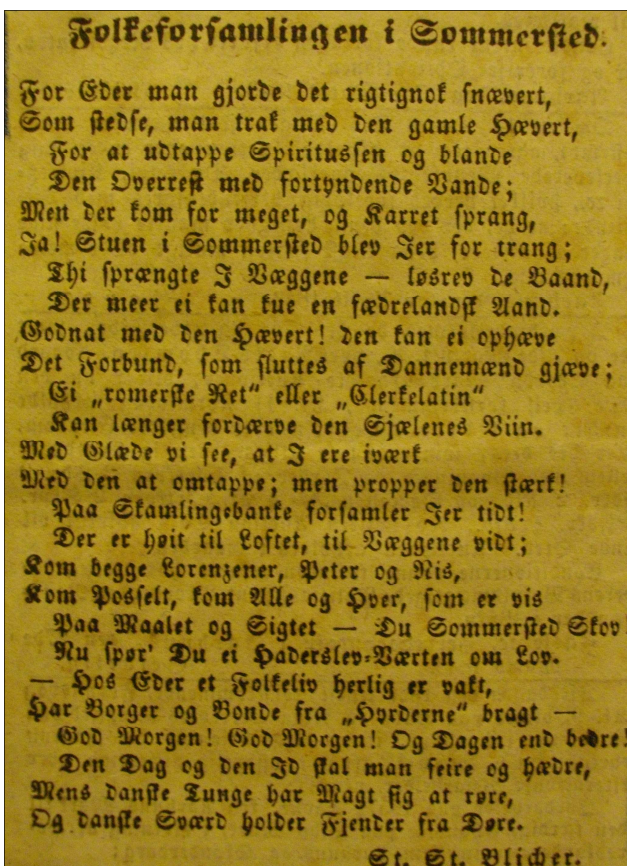
På prædikestolen opdager han, at en af de få tilhørere er provst Lund. Det giver ham ideen til en fremragende prædiken – og meget lang. Den skrækelige degn lærer Jespersen har hele tiden overdøvet den forsagte lærer Vandborg ved salmesangen, og opdager for sent, at han har blameret sig over for provsten, som han ikke rigtig har genkendt.

Efter gudstjenesten forsvinder Lund skyndsomst og Jespersen er for længst luntet af.

I næste kapitel følger en folkesnak om Blicher, og i det følgende skælder Madam Blicher på døtrene Malvina og Christiane. Det bliver sommer og dermed også Malvinas bryllupsdag, kirkeskibets ophængning og Blichers kendte skibsprædiken, der ifølge traditionen skulle være holdt søndagen efter festen. Kan læses i novellen *Høstferierne*.

Så hører vi om Blichers ubetalte skatter og om hans møde med studenterne i 1838 på Himmelbjerget (en fiktion). Den første Himmelbjergfest nævnes indimellem, og der fortælles også om den truende kakkelovnsauktion i dec. 1839. Så følger det tidligere omtalte Peer Spilmands afsnit og en beskrivelse af den 3. Himmelbjergfest med tilstedeværelsen af den berømte kromand Hammers søn og i baggrunden fjenden i form af justitsråd With. Året ebber ud med det forgæves afholdte møde på Ry kro med den nystiftede Himmelbjergkomité på Blichers 59. års

fødselsdag, hvor forfatteren lader Blicher synke hen i tågerne af en romtoddyrus som han sov ud i en bås i kostalden. Det beskrives, hvordan 1842-udgivelsen af *E Bindstouw* opfattes af provst Lund og dermed af den øvrige danske embedsstand, lige med undtagelse af bispen. Dernæst hører vi om Lakier, Blichers kapellan og hjælpepræst og om Malvina og hendes nyfødte barn. Endelig følger kærestedramaet Lakier/Christiane og Lakiers besvær med sognerådsformand Møller. I 1845 oplever vi Blicher på Skamlingsbanken, hvor

Blichers hilsen til festen på Skamlingsbanken i Aarhus Stiftstidende

han trods modstand fra arrangørernes side bliver godt modtaget og taler og læser for tilhørerne, altsammen hjulpet af Nic. Termansen, den senere folketingsmand (der er udgiver af en lille biografi om Blicher og mange bind i serien fra Udvalget for Folkeoplysningens Fremme). Samtidig møder Blicher sønderjyden Laurids Skau (ham havde han nu mødt længe før).

Vi er med Blicher i København vinteren 1845 og hører om hans mange fortrædeligheder her. Sidste del beskriver Lakiers selvmord og Blichers forsøg på at etablere en Hohøj-fest, Blichers afsked og hans død.

Hvad er konklusionen og hvorfor bruge tid på en sådan bog? Det er alt sammen meget underholdende, for en stor del også ren og skær fiktion, men udmærket og folkeligt fortalt. Kjærgaard har brugt sin fantasi, men viser også en stor interesse for digterskæbnen Blicher.

Portrættet af Ernestine er ikke særlig charmerende, hun skildres som en meget smuk og dygtig kvinde, men uden kontakt til sin skrivende mand. Hvis man søger efter mere sande udsagn, er vi godt hjulpet med en række biografier: Hans Poulsen, Knud Sørensen, Johs. Nørvig m.fl.

Litteratur: bl.a. Erik Harbo: *Steen Steensen Blicher og Himmelbjerget*, hvor der er mange beretninger om Blichers daglige liv fra 1830'erne frem til hans død 26. marts 1848.

nemlig hosekræmmerenken. Fordi begivenhederne optages i hendes følelse, de accepteres ikke blot, men er sket i hende og virkelig blevet til skæbne.

Man kan spørge sig, om Blichers livsanskuelse da er kristen eller han blot deler almuens tro på det uafvendelige. Og om i sidste fald hans skæbnetro er kristent farvet eller den er rent hedensk. Spørgsmålet lader sig ikke besvare under et, og selv om man tog novellerne for sig en for en, kunde man næppe heller svare klart ja eller nej."

For dem der har læst Martin A. Hansens dagbogsoptegnelser i udgaven af *De tre Helligaftener* Blicher-Selskabet/Gyldendal 2009, vil det være muligt at gøre nogle sammenligninger når Skou-Hansen i det næste citerede afsnit taler om Blicher og kristendommen. Det er en storartet analyse, som jeg er glad for at kunne lægge frem her.

"Men selv om man altså nok kunde bestemme Blicher som en kristen digter, medfører kristendommen ikke nogen afkortning af det tragiske forløb i hans noveller. Sine skæbner fører han helt ud, og de ender hvor livet ender, ved graven. Det uafvendelige, som rammer hans personer, afbødes ikke i sidste øjeblik af en henvisning til det hinsidige, en forjættelse om oprejsning og salighed i en anden tilværelse. Så lidt som det forklares med henvisninger til skæbnen som begreb eller til slægten som den der har ret til at forlange ofre af sine døtre og sønner.

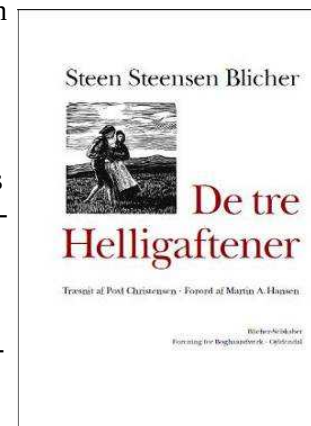
Blicher går med en til den yderste grænse. Det evigt opløftende ved hans

skikkelser består ikke just i at de som oftest kan bære deres lod, men deri at de formår at stirre lige ind i verdens uforståelighed uden at blive afstumpede. Absurditeten kan øre dem stumme, men aldrig kyniske. Deres følelse forbliver, skønt der ikke er håb for den, den er ikke afhængig af om de kan finde mening i deres liv. De kan altså give afkald ikke blot på lykke, men også på forklaring. Stundom kan da deres følelse mest af alt minde om en forblødning.

Mod slutningen af sit forfatterskab lod Blicher dog alle livsanskuelige spørgsmål fare. Den anfægtede holdning, de vemodige refleksioner over før og nu forsvinder, og samtidig viger de sidste rester af akademisk, litterær stil til fordel for ligefrem dagligtale, enkelhed og ren beretning. Fortælleren er der stadigvæk, men han har glemt sig selv og sine sorger og er næsten blevet anonym. Kun en menneskestemme, en tone i fortællingen, en sangbund under den."

Efter at have skrevet om resignationen i Blichers jyske digtning, som den ses i *E Bindstouw* slutter Skou-Hansen med et citat af Martin A. Hansen og med Blichers mesterstykke:

"Men modstykket findes jo også. Tydeligere end i Messingjens og Jens Jensens Soldaterhistorie i *E Bindstouw*

Blichers Esben beslutter da Laust at tjene penge for at blive en værdig bejler. Han tager med en studekaravane til Holsten og undervejs med den ser han noget. Et drab. En af driverne bliver myrdet en sen nat med knivstik i halsen. Nogle dage senere deserterer Laust fra studekaravanen og vender hjem. Han træffer i hemmelighed Karen igen og i forståelse med hende og hendes mor opsøger han nu Jens Andersen med en buløkse. Jens Andersen vil flygte, da han ser ham, men konen står i køkkendøren og slår til ham med en ovnrage, da han vil den vej ud. Ved yderdøren standses han af Karen, som sætter en spade under hagen på ham. Laust hugger derpå Jens Andersen ned med skærpen i baghovedet. „Laust smed øksen, skrævede over ham og greb fat i Karen. Han tog med højre arm ind i skørtet om hendes ene ben, slog den anden om hendes hals, løftede hende op således og bar hurtigt bort med hende over mod laden."

Konen bliver alene tilbage med sin mands lig. Hun vil stikke lysesaksen i øjet på ham som hun længe har ønsket, men afstår fra det og sætter sig i stedet med salmebogen. Laust bliver siden dømt til døden og henrettet, mor og datter får livsvarigt tugthus.

Det tør man jo kalde en ugudelig historie trods salmebog og rettergang. Men man spørger sig selv, hvor meget der i grunden er sket med det grufulde mord. De sammensvorne har taget hævn over tyrannen, indespærrede drifter har fået frit løb, men stilheden bag efter er tom. Lange, evige tiders forvoksning af sindet løste sig op i ingen-

ting, skriver Johannes V. Jensen.

Blichers Cecil kan ikke sætte sig op imod sin far sådan som disse himmelandspiger, men hun kan heller ikke give afkald på sin kæreste. Hun har engang givet sit hjerte bort og kan ikke tage det tilbage og give det til en anden som Johannes V. Jensens Cecil, der er kun Esben. Trofasthed er selve hendes væsen. Hendes konflikt er uløselig og bliver til en ægte tragedie, da hun ikke trækker sig ud af den, men forsøger på at bære den. Hun kan ikke. Hun går fra forstanden og skærer halsen over på Esben, da han vender hjem fra Holsten. Hendes arme kærlighed vender sig altså imod sig selv, i en yderste, hellig og af-sindig resignation udrydder hun sin elskede, han som var anledning til konflikten. Hun vil mødes med ham i paradiset. Medens de elskende hos Johannes V. Jensen enes om at udrydde den, som står deres kærlighed i vejen og sætter sig igennem over for verden om nok så kortvarigt.

Måske *Hosekræmmeren* og „I Mørket" til syvende og sidst siger det samme: at mennesker ikke lader sig tvinge, de går hellere til grunde. Begge fædre undervurderer deres døtre, Jens Andersen Karens lidenskab og list, hosekræmmeren Cecil trofasthed og renhed. Dog synes man at Blichers Cecil bryder mere afgørende med sin selvrådige far end Karen, og at hendes historie efterlader andet end et stumt vidnesbyrd om et menneskes inds ukrænkelighed. Ikke fordi Blicher har noget trøstende at sige til slut, det har han ikke, men måske fordi det hos ham er en af de implicerede der fortæller historien,

Hvad skrev de om Blicher: Forfatteren Tage Skou-Hansen

Det skal være kort, når man anmodes om at skrive et efterord til en udgave af Blichers noveller. Jeg taler her om Gyldendals serie Gyldendals Bibliotek bind 7 af i alt 50 bd., der udkom i 60-erne. Dette bind udkom i 1964. Samtidig ud-

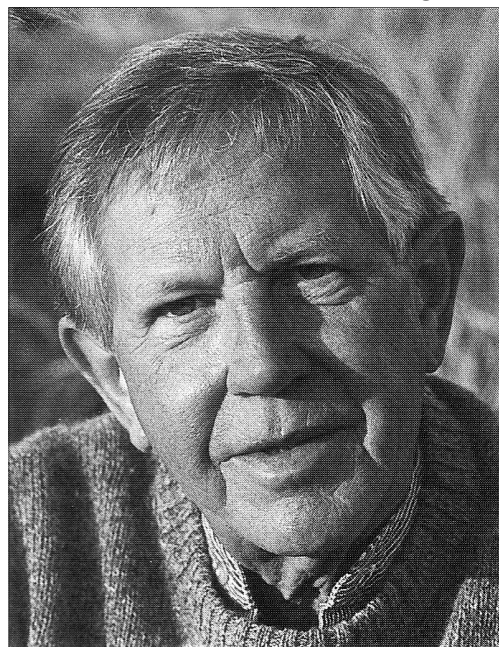

Foto Jakob Skou-Hansen- fra På sidelinjen

gav man Gyldendals Verdensbibliotek i 40 bd. Men det var slet ikke første gang – Gyldendal havde også i 20'erne fine serier med dansk og udenlandsk litteratur.

Serien blev redigeret af lektor Erling Nielsen og Lone Klem. Erling Nielsen var fra 1950-1990 ansat ved universitetet i Oslo, og her fandt han anledning til at udgive et bind Blichernoveller.

Men tilbage til Blicher. En af datidens

populæreste forfattere Tage Skou-Hansen, der i 1988 modtog Blicherprisen, skrev efterordet, kort og dog fylldigt. Han bygger i første del i høj grad på Blichers selvbiografi (1839). Han fremhæver, at Blicher generelt ”ikke altid så så sort på sin tilværelse, som man måske tror”. Han mener, at biografien selv om den er lidt vidtløftig ”meddeler en sandhed om Blicher, som kan være vanskelig nok at fastholde, hvis man fordyber sig i alle enkeltheder i hans mislykkede liv”.

Jeg har plukket lidt i efterordet: Her fortæller Skou-Hansen om novellerne:

”Så mærkeligt det kan lyde om den digter, af hvem de fleste nok har et aldeles entydigt og trohjertet billede: og så i Blichers kunstnerpersonlighed var der noget flygtigt og ustadigt, en ubeslutsomhed, som kunde udarte ikke blot til hastværk og sjuskeri, men til overfladiskhed og ligefrem spolere hans digtning.

Sandt at sige stak Blicher af fra adskillige noveller, som lige så godt kunde være blevet mesterværker. Svigtede et storartet oplæg, en fængslende person, tabte tråden eller skiftede stemmeføring af mangel på koncentration, opgav fortællingen på halvvejen og klistrede en slutning på. Flertallet af Blichers næsten hundrede noveller læser man sig bevidstløs i, så dårlige er de, og man spørger sig selv, hvordan den mand, som digtede så fuldkomne og ukrænkelige fortællinger som *Landsbydeggen*, *Hosekræmmeren* og *De tre Helligaftener* og som dog må have vidst, hvad han gjorde der, kunde synke til sådanne lavmål. Man spørger

sig selv, for man leder omtrent forgæves efter vidnesbyrd om, at Blicher selv skelnede kritisk i sin produktion.

Det som gør Blichers dårlige noveller så dårlige er altså ikke hans overdådige ofre til konventionen, hans brug af den sentimentale underholdningslitteraturs fællesgods: mirakuløse gensyn, pludselige dødsfald, hittebørn og bortførelser og belejlige fund af dagbøger, for urimeligheder af den art finder man også i hans gode fortællinger og der gør de ingen skade. I reglen er disse dårlige noveller også kvikt nok fortalt, det som de falder på er noget, som ingen nok så rask fortælleangang og intet fortællerkneb kan afhjælpe: de er upersonlige, følelsen mangler. Blicher er ikke med selv, forarbejder ikke stoffet menneskeligt, men dynger det bare op. Naturligvis kan Blichers overfladiskhed sagtens både forklares og undskyldes, men han skal dog ikke dømmes på de noveller han delvis skrev for brødets skyld, og langt hellere vil man uddrage den opbyggelige slutning, at han trods sin stilistiske begavelse var så naiv en digter eller så lidt af en artist, at han ikke kunde snyde. Han kunde ikke foregive ægte følelse, når han ikke ejede følelse. Og Blichers originalitet beror på følelsen. Var følelsen der ikke, kunde han heller ikke digte.

Sine mesterværker, de alvorlige som de lystige, skrev Blicher, når han var helt nærværende. Når han magtede at gøre status. Han skrev dem ikke just i strid med sit temperament, men han skrev dem, når han for alvor sammenholdt tingene, konfronterede sin sorg-

løshed med den ulykke livet bragte ham, sine forventninger med sin erfaring. Tungsindet i hans mørke fortællinger er ikke slet og ret en temperamentssag, så lidt som den dybe glæde i de lyse er det. Hvis det var tilfældet havde fortællingerne ikke kunnet bevæge os i dag.

Men der er endnu en egenskab ved Blichers bedste prosadigtning, som bliver sat i relief af hans biografi: Blicher stillede næsten aldrig sine egne lidelser til skue. Det er rent ud forbløffende så lidt hans private genvordigheder mærkes i novellerne.

Naturligvis brugte han sine oplevelser, fortalte om herregårdene og de personer han havde mødt der som barn, om bønder og kjeltringer han traf på sine vandringer eller havde hørt om af sin far, – han tog af sit liv, men han digtede ikke på sin biografi. Novellen „Sildig Opvaagen" er måske det mest slående eksempel. Blicher skrev den, efter at han havde grebet Ernestine i utroskab – hin fatale 11. december 1827, som han blev ved med at kredse om – novellen handler også om utroskab, men betegnende nok hverken om Ernestine eller ham selv. Blicher led jo ellers ikke i stilhed. Vi ved besked med hans bitterhed og hidsighed, men hvilke misvisninger han end kan have ligget under for og andetsteds har givet udtryk for, når han digtede havde han ikke noget i klemme og lod sig ikke distrahere af enkeltheder i sin private skæbne.

Blicher kunde forholde sig medlevende og medvidende til sine personer uden at blande deres skæbne med sin

egen. Han digtede ikke om sig selv, heller ikke når han som fortæller identificerede sig med sin hovedperson. Dette til trods for at han næsten altid selv er til stede i sine noveller. Eller rettere sagt: fordi han selv er til stede. For når Blicher er i stand til at bevare denne afstand til sine skikkelser, skyldes det ikke nogen moderne objektiveringsproces, men den simple kendsgerning at han vedgår afstanden så åbent og så bevidst som han gør.”

Vi ser her at Skou-Hansen går hårdt til Blichers såkaldte dårlige noveller, og det er selvfølgelig meget naturligt. Søren Baggesen arbejder med de samme kriterier i sin bog *Den blicherske novelle* (udgivet af Blicher-Selskabet 1965). Måske eftertiden ser en smule anderledes på spørgsmålet og vil tillade en lidt større procentdel gode noveller i forhold til de dårlige.

Vi mangler nok stadig det helt gennemgribende arbejde om Blichers samlede noveller.

I senere afsnit skriver Skou-Hansen om *Hosekræmmeren* og laver en glimrende sammenligning:

”En anden af de trofaste Blicher-skikkelser er hosekræmmerdatteren Cecil, som ikke kan glemme sin Esben. Det er fristende at sammenligne hende med Johannes V. Jensens ærekære Cecil, som heller ikke får den mand hun elsker, men hvorfor gør hun ikke det? Fordi hun ikke kan bekvemme sig til at tage ham. Han har været hos en anden pige først. Og hvad gør da denne Cecil? Tager den gale Anton i stedet og holder fast ved ham i tykt og tyndt, så forrykt og sølle han bliver. I trods. Imod

Blicher bekranset

sin fars vilje, imod al rimelighed trodser hun sig uden om lykken, forstår ikke selv hvordan det går til. Men bøje sig kan hun ikke.

Eller man kunde sammenligne hele *Hosekræmmeren* med en anden af „Himmerlandshistorierne", den som hedder „I Mørket". Den hører måske ikke til Johannes V. Jensens bedste, men sammenstillingen skal heller ikke forestille en mandjævning, den skal blot tjene til belysning af Blicher. Et øjeblik kan man få den tanke, at „I Mørket" ligefrem er skrevet imod Blichers novelle, hvad den sikkert ikke er, men den handler ligesom *Hosekræmmeren* om to, som ikke må få hinanden og personerne er i hvert fald de samme.

Til Blichers rige hosekræmmer svarer hos Johannes V. Jensen den velstående, forbitrede Jens Andersen, som bestyrer sin gård og sin forkuede kone med åbenlys brutalitet. Til Cecil svarer den store, viljefaste Karen, hun er blevet gode venner med en fattig karl, Laust, som Jens Andersen ikke vil vide af. Ligesom